

כף זכות

"והוי דן את כל האדם לכף זכות"

י"ל
לעילוי נשמתם
של מ"ה הרדני
האסון במירדון

גליון מס. 92 | תמוז תשפ"ד | יו"ל ע"י מערכת 'קובץ גליונות' | k.gilyonot@gmail.com

על תרומה ועל מרמה

החבורה השאירה אחריה בלאגן הזוי, גדול עוד יותר ממה שהיה שם כאשר הייתי שם קודם. נראה היה כאילו שפכו את כל תכולת התיקים שהביאו איתם על הרשא, ופיזרו אותה לכל עבר, ורק אחר כך הלכו הביתה, לחיים ולשמחה ולשלום.

הם הותירו אחריהם אפילו מוצרים יקרים ודב פעמיים כמו שמיכה שעליה ישבו, שען יד של אחד מהם, ועוד.

המראה הזה, שכל כך התאים להם ולגישתם לחיים, הרתיח את דמי עד שבעכע ממש. לא יכולתי לשאת את ההפקרות הזו, את חוסר האיכפתיות וההתחשבות, את הגישה שאומרת 'אכול, שתה וזרוק' מבלי לחשוב על אחרים. ואם עד היום עוד דנתי אותם לכף זכות והסתכלתי על מעלתם הטובה – שהם מנסים ומשתדלים – הרי שכעת הוכח לי שלא כך הדבר!

כעסתי. כעסתי נורא. אבל כיוון שאני אכן חושב כי בהשארתי גינה מלוכלכת במרחב הציבורי יש ממד של חילול השם, הרי שבתסכול עצום התחלתי לסדר את הזבל שהותירו אחריהם, ואפילו שאולי לא הייתי חייב בזה על פי דין ארזתי את כל המוצרים כרי-הקיימא שמצאתי שם, לקחתי אותם איתי כדי לקיים מצוות השבת אבידה, והנחתי את הכל בשקית על סף דלתם.

"גש לשם דובר עם אבא שלהם", אמרה לי אמא שלי, כאשר סיפרתי לה בעילום שם על השכנים שמכעיסים אותי כל כך, "הוא יחנך אותם..." אבל אני רק נדתי בראשי – היא לא מכירה את שכני, כנראה ואינה מבינה על מה מדובר....

האם יש דרך לדון את התנהגותם של הילדים בניגה לכף זכות?

נסו למצוא דרך אחת או יותר לעשות זאת, ובשבוע הבא תוכלו לקרוא בעזרת השם את סופו של המעשה.

כמו שאני מניח ששמתם לב במהלך הקריאה – אני משתדל מאוד לדון את שכני אלו לכף זכות, לזכור את מעלותיהם הטובות, ולהבין שיש תכונות שאדם נולד איתם או רוכש בשנותיו הראשונות, וקשה לו מאוד לסגל אותם לעצמו בגיל מבוגר. אני גם משתדל לשים לב לכך שהם משתדלים לתקן כאשר מעירים להם על מחדלים או טעויות שעשו, ולא מניח לצד הזה של אישיותם להאפיל על כל הטוב שיש בהם.

אבל.... אני מניח ששמתם לב שבכל זאת, למרות מאמצי, אני מתהלך בעולם כשאני טעון מאוד בכל הנוגע אליהם ואל יחסם אל הסביבה, ומותח עליהם ביקורת רבה.

כך, לפחות, היו הרברים עד ערב פסח האחרון. באחד מימי ערב פסח בשעת צהרים מאוחרת, יצאתי עם ילדי לפארק ציבורי גדול, במרחק מה מן הבית, כדי לאפשר לדעיית ולבנותי הגדולות לנקות את הבית ללא הפרעה. כאשר הגעתי לפארק הופתעתי לראות שם את ילדי השכנים המדוברים משתעשעים יחד עם בני דודיהם, ומתפרסים על פני פיסת דשא גדולה, ממלאים אותה באריזות מזון מסוגים שונים, בלונים, ניירות עיתון שבעבר כיסו, כנראה, 'חבילה עוברת' ועוד. ניכר היה כי הילדים היצירתיים השקיעו מחשבה רבה בכניית תוכנית אטרקטיבית לאחר הצהרים הזה, אולם אני – שהכרתי אותם – חששתי מאוד ממה שיותירו אחריהם.

קראתי בשקט לילד הגדול, האחראי, והזכרתי לו כי ילדים חרדיים חייבים לעשות קידוש השם בכל מקום אליו הם הולכים, לשחק בצורה שקטה ומכובדת, ולהותיר את השטח נקי ומסודר כאשר הם עוזבים את המקום. "אתם ילדים נהדרים", אמרתי, "אבל הגינה הזו שייכת לציבור, וחייבים להותיר אותה יפה ונקייה גם עבור אחרים".

ומה חושבים אתם שראיתי שעתיים אחר כך כאשר עשיתי את דרכי חזרה הביתה? מנחשים?

יש לי שכנים. אנשים טובים ויקרים. גומלי חסדים ונחמדים. אבל יש להם חיסרון אחד שמוציא אותי מדעתי – הם מבולגנים בצורה חסרת תקנה, וגם לא נקיים במיוחד.

ראף על פי שמה שמתרחש מעבר לדלתם של השכנים אינו ענייני, הבלאגן האישי שלהם גולש הרבה פעמים מעבר לסף הדלת, ומשפיע גם על המתרחש בבניין כולו. וכשאני כותב זאת אני מתכוון, למשל, לארונות הרעועה והשרוטה שעמדה על יד דלתם במשך חודשים (!) והתמלאה בשמונצ'עס ובשקיות גניזה, ורק בערב פסח, חצי שנה לאחר ששמו אותה שם לראשונה החליטו סוף סוף לפנות אותה ולזרוק אותה לאשפה; אני מתכוון גם לטיפות המים שמתפטפות מהעציצים שלהם, היישר אל המרפסת שלנו; לפח האשפה שלהם שמתיר פעמים רבות נתיב עקבות לאורך כל המדרגות, ולאוצר הגרוטאות שהם שומרים בחנייה המקורה שלהם, ומעניקה לבניין שלנו צביון מוזנח ועלוב.

שכנינו אנשים טובים, כאמור. אין להם כוונות רעות, כאשר מעירים להם – הם משתדלים מאוד לתקן את אשר עיוותו, אבל... מה שאדם לא מבין לכדו קשה מאוד לשכניו ללמד אותו.

כמה פעמים אפשר, למשל, לעלות אל השכנים כדי לערוך אותם בכך שהמדרגות שוב מלוכלכות ועליהם לנקות אותן, ומכאן ולהבא כדאי להם לא להכניס מוצרים נוזליים אל הפת, או לחילופין לפנות את הזבל מהבית בתוך ארגז הפלסטיק האטום, ולא בשקית דקיקה? כמה פעמים אפשר לגשת אל הילדים ולציין ש'כללי הבניין קובעים שאסור לאכסן גרוטאות מתחת למדרגות אפילו לא לתקופה קצרה' וש'אנשים יכולים ליפול על האופניים שהשארתם בכניסה לבניין'?

קשה, קשה מאוד ללמד רגישות מעין זו למישהו שלא חונן בה באופן טבעי.

מיצד לדעתכם ניתן לדון לכף זכות?

פתרונות יש לשלוח עד יום ראשון מדי שבוע בשעה 18:00. יש לציין שם עיר ומס'

יש לכם סיפור על כף זכות? שלחו לנו! | אימייל: k.gilyonot@gmail.com

בשבוע שעבר שמענו על אלעזר שאסף סכומי כסף משמעותיים עבור חיים, שאשתו נפגעה בתאונת דרכים. אולם מספר שנים לאחר מכן מתברר לניכוד הסיפור כי אלעזר מעולם לא העביר לחיים את הכסף שנאסף.

איך אפשר לרונן את אלעזר לכף זכות?

לא רציתי להפיץ את החדותי באלעזר, אולם ידעתי כי חיים הפגוע והנכבד לא ינח ו לא ישקוט עד שיכבד את העניין. לכן התקשרתי בו במקום עם אלעזר, סיפרתי לו כי אני עתיד להגיע בעוד שעה-שעתיים למקום מגוריו, ושאלתי האם יסכים להיפגש איתי בעניין החוף. "שקשור לפרוייקט של איסוף כספים". אלעזר הסכים, וכעבור שעתיים נפגשנו ארבעתנו – אני, חיים, אליו אמור היה להגיע הכסף, ויהודה – חבר נוסף שנמנה על התורמים.

אלעזר הופתע ונכרך כאשר ראה את שלושתנו יחד, ואני שיערתי כי הוא מבין כבר את משמעותה של הפגישה הזו, אולם – לא. חיים קיבל את פנינו בידידות, והתעניין בשלושה במטרת בואינו.

האם הוא שקרן טוב עד כדי כך שביכולתו לשלוט בצורה מושלמת על תוי פניו, ולא להסגיד שום רמז להפתעה או פחד? שאלתי את עצמי, האם ייתכן שמצפנו כלל אינו נוקף אותו?

לא, לא, האפשרות האחרונה בלתי אפשרית! נזפתי בעצמי, התמקד! מצא דרך לרונן אותו לכף זכות! אבל מחשבותיו היו פזורות ומבולבלות ולא מצאתי דרך כזו.

"העניין הוא כזה", אמר חיים, שכעסו מחק ממוחו כל מחשבה של נימוס, "היום פגשתי

את ראובן, ודיברנו על התאונה שארעה לאשתי וכיצד נגרדנו בעקבות כך למצוקה כלכלית נוראה".

"אני זוכר", אמר חיים מדודות.

"ואלעזר סיפר לי כי הוא ויהודה ועוד שלושה עשר אנשים נוספים העבירו דרכך מאה שקלים בחודש, בהוראת קבע למשך שנה, כדי שתעזור לי", אמר חיים במרידות, "אבל אני לא קיבלתי ממך מעולם אפילו שקל! איך זה יכול להיות?"

חיים הדיק את שפתיו ואז נאנח: "קיבלת", אמר, "אבל לא ידעת שזה ממני... זוכר שאחייק מצא עמותה בחו"ל שעוזרת ליהודים חרדיים שנפגעו בתאונת דרכים ונתנת להם קצבה חודשית? מילאת טפסים, והעברת להם את מכתב ההמלצות של הרופא המטפל?"

"כן", אמר חיים, מזעיף גבות, "הם באמת עזרו לנו מאוד. גם עם ציוד רפואי שאישתי נוקקה לו, גם במימון הניתוח הפרטי שלנו, וגם בתמיכה חודשית קטנה. אבל על זה הרשית לעצמך לקחת שמונה עשרה אלף שקל דמי תיווך?"

"לא". אמר אלעזר, "אבל אין אגודה כזו. אני המצאתי אותה. כדי שתחוש יותר בנוח לקבל תמיכה שארגנו לך כל מיני ידידים וחברים. הכסף שראובן ויהודה תרמו מימן חלק מהפעילות הזו".

"אבל - - - גמגם חיים, "אני ראיתי את הדפים שלהם, הם היו נראים מקצועיים מאוד! ראיתי גם פרסומים אחרים שלהם, אל תדבר שטויות!"

"את כל המיתוג והגרפיקה של העמותה הזו הכנתי אותם בתור עבודת סיום בקורס

הגרפיקה שלמדתי באותה תקופה. אבל העמותה לא קיימת... תוכל לברוק את זה בקלות אם תתקשר לאחד ממספרי הטלפון האמריקאים שנתתי לך. הם שייכים לכן דוד שלי, שעזר לי לעזור לך".

"אתה רציני?" שאל חיים נדהם, "אבל אם כך עזרת לנו בסכומי עתק!"

"הייתי רק שליח", אמר אלעזר ומשך בכתפיו, "אספתי סכום כספי מחברים, והצלחתי להגיע לסכום נאה, אבל ידעתי שזה לא יתחיל אפילו לכסות את ההוצאות הרפואיות והמי המחייבה, אז ניסיתי להתרים גם מכרים וידידי משפחה בחו"ל, ובסיעתא דשמיא אחרי כמה שבועות שבהם צירפתי גרוש לגרוש, הגעתי לגביר שאשתו נפצעה באותה תקופה, והחליט לעזור לכם בכל מה שרק אפשר".

"אז אתה עמדת מאחורי כל זה?" חיים היה נרעש, "לא יאמן! לא הייתי מעלה על דעתי כזה רעיון. הייתי בטוח שאני נעזר בארגון פורמלי ורשמי..."

"זה בדיוק היה הרעיון", אמר אלעזר, "קיוויתי שכך יהיה לך יותר נוח להעזר בכסף שקיבלת, בלי להרגיש הכרת טובה מיוחדת לאף אחד. לא חשבת שזה עלול לגרום לך גם להרגיש שהכריך הטובים לא נחלצו לעזרתך כאשר נזקקת להם, ואני מתנצל על כך".

חזרתי לביתי באותו ערב כאשר אני שקוע במחשבות אודות טוב ליבם של בני האדם, ונכונותם המופלאה להתאמץ כדי לעזור לחבריהם בדרך של כבוד. וגם... על חוכתו של יהודי לרונן את חברו לכף זכות, גם כאשר כל הראיות והעדויות מצביעות כנגדו.

ממכתבי הקוראים

את המאפים במקרר ואת הכביסה במייבש, והשאיר לי פתק: "אני אסתדר בלי זה בינתיים".

בעייפותי הרבה, לאחר לילה שלם נטול שינה, במיוחד עבורו, נדהמתי מן האמידה הזו. אם אתה יכול להסתדר לכך – מדוע אינך עושה זאת או לפחות מעדכן אותי בכך מראש, כדי שלא אטרח?

רק בערכו של יום הכנתי את אשר אידע – הבן אמנם נסע ליישיבה, אך באותו ערב הגיע לחתונה באולם שמול ביתנו... ומסיבות טכניות של סחיבה והתגיידות העדיף לקחת איתו בכוקר רק מחצית מן החפצים ובערב לחזור לקחת את הנותר. בפשטות סבר שאני זוכרת את נושא החתונה עליו דיבר יותר מפעם אחת, ולא העלה כלל עד דעתו שלא קישרתי בין הדברים...

אני נהנית מאוד מן העלון, ומן התכנים החשובים המופיעים בו. רציתי לציין כי לדעתי רבות מאוד מן ההזדמנויות לרונן לכף זכות – מתרחשות בין כתלי הבית. ודווקא שם, במקום שבו חשוב כל כך לראות את מעלותיו של השני ולא למהר לשפוט אותו לכף חובה אנהנו מרשים לעצמינו לפעול ללא מחשבה, ומתוך אינסטינקטים ומשחזרים את כעסינו או לשוננו מבלי לנסות לרונן קודם את הזולת לכף זכות.

לי עצמי אידע לא מזמן שנותרתי ערה לילה שלם בכדי להכין לבני ציוד לחזרתו ליישיבה, לבצע את כל הכביסות והגיהוצים הדרושים, ולצרף גם מאפים שהוא זקוק להם כיוון שהוא רגיש לגלוטן. אמנם לא הספקתי לארוז את הכל במזוודה כפי שרציתי, אבל השארתי לו פרטים מדויקים מה עליו לארוז ויצאתי לעבודתי.

כאשר חזרתי הביתה כצהרים נדהמתי לגלות כי הבחור הותיר